

AURALAN PÄIVÄKODIN ESIOPETUSSUUNNITELMA

SISÄLTÖ

JOHDANTO	4
1 ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄT JA YLEISET TAVOITTEET	5
1.1 Tehtävä.....	5
1.2 Yleiset kasvamisen ja oppimisen tavoitteet.....	5
2 ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
2.1 Esiopetuksen järjestäminen.....	6
2.2 Oppimiskäsitys.....	6
2.3 Oppimisympäristö.....	6
2.4 Työtavat.....	7
3 ESIOPETUKSEN YKSITYISKOHTAISET TAVOITTEET JA SISÄLLÖT	7
3.1 Eheyttäminen.....	7
3.2 Keskeiset sisältöalueet.....	8
3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus.....	8
3.2.2 Matematiikka.....	8
3.2.3 Etiikka ja katsomus.....	8
3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto.....	9
3.2.5 Terveys.....	9
3.2.6 Fyysinen ja motorinen kehitys.....	10
3.2.7 Taide ja kulttuuri.....	10
4 KASVUN JA OPPIMISEN TUKEA ESIOPETUKSESSA	11
4.1 Esiopetuksen yleinen tuki.....	11
4.2 Esiopetuksen tehostettu tuki.....	12
4.3 Esiopetuksen erityinen tuki.....	12
4.4 Kasvun ja oppimisen tuki paikallisessa opetussuunnitelmassa.....	12
4.5 Yksilölliset suunnitelmat esiopetuksessa.....	12
4.5.1 Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma.....	12
4.5.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.....	13
5 KASVUN JA OPPIMISEN TUKIMUODOT ESIOPETUKSESSA	13
5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki.....	13
5.1.1 Erityisopetus.....	13
5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus.....	14
5.2 Esiopetuksen muu tuki.....	14
5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa.....	14
5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen.....	15
5.3 Oppilashuolto.....	15
5.3.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö.....	15
5.3.2 Yhteisöllinen oppilashuolto.....	15
5.3.3 Yksilökohtainen oppilashuolto.....	15
5.3.4 Oppilashuoltosuunnitelmat.....	16
5.3.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta.....	17-18
6 ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN SEKÄ ERITYISEN KOULUTUSTEHTÄVÄN MUKAINEN ESIOPETUS, VIERASKIELINEN ESIOPETUS JA KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLPY	19

6.1 Saamenkieliset.....	20
6.2 Romanikieliset.....	20
6.3 Viittomakieliset.....	20
6.4 Maahanmuuttajat.....	20
6.5 Erityisen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus.....	21
6.6 Vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy.....	21
7 ARVIOINTI.....	21
8 ESIOPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN.....	22
8.1 Opetussuunnitelman laatimisen järjestelyt.....	22
8.2 Opetussuunnitelmaan sisältyvät seikat.....	22
9 VOIMAANTULO.....	23

JOHDANTO

Auralan päiväkodin esiopetussuunnitelma perustuu Turun kaupungin esiopetussuunnitelmaan sekä valtakunnallisiin esiopetussuunnitelman perusteisiin.

Auralan päiväkotito on osa Auralan Setlementti ry:tä ja ainoa setlementtipäiväkotito Turussa. Päiväkotito on perustettu jo vuonna 1941 ja juhlii tänä vuonna 79- vuotista taivaltaan.

Sana setlementti tulee sanasta (to settle) asettua asumaan. Alun perin setlementtiliike sai alkunsa 1884 Lontoosta ja Suomessa vuonna 1918. Setlementit ovat omien paikkakuntien kasvatusto-, sivistysto-, sosiaali- ja harrastuskeskuksia.

Esiopetuksessa on 10 lasta ja toiminta tapahtuu esikouluryhmälle tarkoitettuissa omassa ryhmähuoneessa talon yläkerrassa ja on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta ja opetusta, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Esiopetuksessa painottuu musiikki, jonka avulla voidaan harjoittaa monenlaisia taitoja liikkeen, leikin ja ilon kautta. Musiikkia käytetään apuna muun muassa laskemisen, lukemisen, sosiaalisten -ja tunnetaitojen sekä motoristen taitojen harjoittamisessa. Opetuksesta vastaa sekä musiikin opetukseen että kasvatustyöhön koulutuksen saanut varhaiskasvatuksen opettaja. Esiopetusryhmä on eriytetty 3-5-vuotiaiden ryhmästä esiopetusajaksi päivittäin. Päiväkodin sijainti ja Auralan opiston tilat ja toimintamuodot antavat hyvät puitteet monipuoliselle oppimisympäristölle. Keskeistä on yhteistyö vanhempien ja muiden yhteistyötahojen, kuten peruskoulun kanssa.

1. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄT JA YLEISET TAVOITTEET

Toiminta-ajatus

Setlementtihenkeen kuuluu yksilön oikeuksien kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, luottamus ihmiseen, usko henkilökohtaisen ystävyyden ja yhteyden mahdollisuuteen yli kaikkien rajojen, ihonväristä, sukupuolesta tai kulttuurista riippumaton tasa-arvoisuus, sitoutuminen heikommassa tilanteessa olevan ihmisen tilanteen parantamiseen.

1.1 Tehtävä

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Siinä tuetaan ja seurataan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennaltaehkäistään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Yhdessä vanhempien kanssa tuemme lapsen kasvua vastuuntuntoiseksi yhteisön jäseneksi. Vahvistamme lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten kautta sekä tarjoamme mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen eri-ikäisten ihmisten kanssa mikä toteutuu esim. esiintymällä Auralan opiston erilaisissa tilaisuuksissa ja päivittäisissä eri-ikäisten ihmisten kohtaamisissa. Vietämme yhteisiä juhlia ja osallistumme erilaisille retkille myös nuorempien päiväkotilasten kanssa.

1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

Esiopetuksen tavoitteet määräytyvät kunkin lapsen yksilöllisistä kehittymisen mahdollisuuksista ja ottaen huomioon jokaisen lapsen henkilökohtaiset oppimisedellytykset. Myönteisillä oppimiskokemuksilla vahvistetaan lapsen oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä, samalla hänen myönteinen minäkuvansa vahvistuu. Leikin kautta oppiminen on keskeistä, iloista toimintaa.

Perushoidon tilanteissa, kuten pukemisessa, ruokailuissa jne. käymme läpi näiden merkitystä terveydelle ja yleiselle hyvinvoinnille.

Esiopetuksessa tutustutaan eri taidemuotoihin mm. taidenäyttelyihin, konsertteihin, teatteriin sekä oman maan kulttuuriin ja muihin kulttuureihin. Kulttuureihin tutustutaan sekä kirjallisuuden, omien kokemusten, musiikin ja mahdollisten vierailijoiden avulla. Tavoitteena on erilaisuuden ymmärtäminen ja sen kohtaaminen.

Lapsen kieli ja kyky ilmaista itseään vahvistuu ja kehittyy kirjojen, lorujen, riimien ja erilaisten draamaesitysten myötä. Musiikin merkitys kielen vahvistumisessa ja rikastumisessa on erityinen ja sen kautta voidaan muun muassa vahvistaa muistia, kielellistä tietoisuutta ja ilmaisua.

Matemaattista osaamista harjoitellaan myös toiminnallisten harjoitusten kautta. Tavoitteena on oppia muun muassa hahmottamaan numerot, lukumäärien vastaavuuksia, vertailua ja mittaamista.

Liikuntaa suosimme pienissäkin odotustilanteissa ja joka viikko lapsilla on liikuntaleikkikoulua. Käytössä on iso juhlasali, jossa pääsee liikkumaan vapaasti. Ulkona kannustetaan liikkumaan ja järjestetään tilat siten, että liikkuminen mahdollistuu. Päivittäin pyritään vastaamaan virallisiin lasten liikuntasuosituksiin.

Ympäristökasvatusta pidetään ympäri vuoden ja tutkitaan ja seurataan erilaisia luonnon ilmiöitä. Retkeilemme metsää noin kerran kuukaudessa ja hyödynnämme sen tarjoamia oppimisen mahdollisuuksia.

Media ja tietotekniikka ovat keskeisiä asioita nykylasten arjessa ja esiopetuksessa tutustumme tarkemmin erilaisiin viestintä- ja tietotekniikan välineisiin, tutustumme mainontaan ja sen merkitykseen. Tietotekniikkaa hyödynnetään kaikessa oppimisessa ja tutkimisessa. Esikoululaisille tarjotaan kaksi kertaa kuukaudessa atk-opetusta ammattitaitoisen opettajan johdolla.

2. ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetustilat ovat Auralan opistotalon yläkerrassa, mutta esiopetuslapset voivat käyttää tarvittaessa myös päiväkodin ja opiston tiloja mm. opiston isoa juhlasalia.

Esiopetusaika on päivittäin klo 8.30 - 12.30.

Jos esikouluikäinen tarvitsee päivähoitoa ennen esiopetusaikaa tai sen jälkeen hän toimii tarvittaessa osana muuta päiväkodin lapsiryhmää. Siirtyminen esiopetukseen on suurimmalle osalle lapsista luontevaa koska melkein kaikki lapset ovat päiväkodin omasta lapsiryhmästä. Tuttujen lasten kanssa luomme turvallisen, ystävällisen ja ilmapiiriltään kunnioittavan yhteisön, johon uusien lapsien on helppo sopeutua. Haluamme että jokainen lapsi tuntee olonsa hyväksytyksi sellaisena kuin on.

Raunistulan koulun puolelta nimetty yhteysopettaja ja esikoulun opettaja tekevät yhteistyötä ja suunnittelevat vierailut kouluun ja esiopetukseen sekä suunnittelevat yhteistyöhön liittyvän vuosikellon, johon kirjataan erilaisia yhteisiä tapahtumia esi- ja perusopetuksen välillä.

Esiopetuksessa jokaisesta lapsesta täytetään yhteistyössä vanhempien ja lapsen kanssa ” Kasvun ja oppimisen seurantalomake

esiopetuksen suunnitteluun ja koulunkäynnin aloittamiseen” – lomake. Lomake täytetään kaksi kertaa lukuvuodessa, syksyllä ja keväällä. Lapsen siirtyessä kouluun, kopio lomakkeesta siirretään lapsen tulevalle opettajalle.

Yhteistyötahoja ovat mm. Auralan opiston puolella olevat juhlatilaisuudet, joissa lapset esiintyvät, Maarian seurakunta järjestää joului- ja kevätkirkot, Puolalan koulun musiikkiluokkien toimintaan tutustuminen ja Ketunpesän päiväkodin kanssa järjestetään yhteinen uimakoulu. Kirjaston palveluita käytämme säännöllisesti vuoden aikana.

2.2 Oppimiskäsitys

Haluamme kasvattaa lapsi yhteisöllisyyteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa.

Leikki on lapselle luontainen tapa oppia uusia asioita. Vuorovaikutuksessa vertaisryhmän ja aikuisten kanssa lapsi on aktiivinen oppija. Leikinomaisesti lapsi tutkii ja kokeilee kaikkea mahdollista mitä sallitaan. Aikuisen tehtävä on rikastuttaa lasten leikkiä. Onnistumisen elämykset tukevat itsetuntoa ja auttavat kasvamaan luoviksi ja sosiaalisiksi aikuisiksi. Aikaisemmin eletty, koettu ja opittu on kaiken uuden oppimisen pohjalla. Pienryhmissä työskenneltäessä lapset oppivat vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja. Aikuinen havainnoi lapsiryhmän toimintaa ja lasta yksilönä, näin aikuinen saa tietoa lapsen tarvitsemista kehityksen tukialueista ja niistä alueista joissa lapsi pärjää hyvin. Aikuinen saattaa lapsen tietouteen hänen oppimistaan mm. keskustelujen-, itse arvioinnin- ja portfolion avulla.

2.3 Oppimisympäristö

Esiopetuksessa oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista ympäristöä, jossa toiminta toteutuu. Oppimisympäristössä on keskeistä opettajan ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus, erilaiset toimintatavat ja oppimistehtävät. Esiopetuksessa lapsi-

keskeisyys edellyttää ohjaavaa kasvatusta, jossa aikuinen asettaa lapselle rajoja ja lapsen kohdistetaan hänelle sopivia odotuksia ja vaatimuksia.

Oppimisympäristön tulee olla iloinen, turvallinen, rohkaiseva, avoin, ja palkitseva.

Esiopetusta varten on yläkerrassa ryhmähuone, wc tilat ja toiset naulakotilat koska voimme tulla esiopetustiloihin myös talon päätyovesta. Yläkerrassa voimme käyttää myös vapaina olevia luokkahuoneita tarpeen mukaan jakaa lapsia pienempiin ryhmiin. Lapsilla on käytössään omat kaapit, missä he voivat säilyttää omia kansioitaan, kirjojaan, askartelujaan ja lelujaan.

Auralan toimitiloissa voimme käyttää opiston juhlasalia viikolla mm. liikuntaleikkikoulun toteuttamistilana. Alakerrassa voimme käyttää päiväkotitiloja aina kun niissä ei ole lapsiryhmiä paikalla. Ulkoilussa voimme käyttää useampaa aidattua päiväkotipihaa ja viereistä leikkipuistoa. Myös metsät, lähiympäristö, museot, konserttitalit yms. toimivat oppisympäristöinä.

Muista kulttuureista saamme tietoa ja opastusta suomen kielen opiskelijoilta ja harjoittelijoita joita päiväkodissamme on useita vuoden aikana ja osa heistä työskentelee esiopetusryhmässä. Oppimisympäristöä arvioidaan henkilökunnan ja vanhempien kanssa keskustelemalla ja päiväkotibarometrin avulla.

2.4 Työtavat

Ryhmäkohtaisessa esiopetussuunnitelmassa asetetaan ryhmän oppimista edistäviä tavoitteita. Työskentely perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää myös lapsen kielellistä kehitystä sekä valmiuksia uusien asioiden oppimiseen. Otetaan huomioon että lapsi oppii mielikuvituksen ja leikin kautta. Leikkiin varataan riittävästi aikaa ja tiloja, leikkiin tarvittavia välineitä tulee olla lasten helposti saatavissa.

Lapsia haastatellaan ja otetaan huomioon heidän toiveitaan työtavoista jotka voivat olla esim. maalaamista, näyttelemistä, roolileikkejä, sääntöleikkejä, tanssimista, tutkimista, retkeilyä, satuilua, kädentaitoja jne. Toiminnassa toteutetaan Turun kaupungin linjausta kirjattomasta esikoulusta, eli toiminnallisuus on oppimisen keskiössä. Musiikillisia työtapoja hyödynnetään kaikessa oppimisessa. Toiminnallisuus on keskiössä, mutta myös kynätehtäviä tehdään, jotta voidaan harjoittaa lasten hienomotorisia taitoja, kuten kynäotetta.

3 ESIOPETUKSEN YKSITYISKOHTAISET TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

3.1 Eheyttäminen

Eheyttävä opetus muotoutuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät toisaalta lapsen elämänpiiriin ja toisaalta lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin.

Teemakokonaisuuksien valinnassa pyritään löytämään lapsille merkitykselliset asiat ottamalla heidät mukaan teemojen suunnitteluun. Työtapoja määrittävät opetuksen tavoitteet ja tarkoituksenmukaisuus. Monipuolisella työtapojen käytöllä pyritään saamaan erilaisia kokemuksia ja taitoja eri tiedonaloista. Esiopetuksen eri sisältöalueet ohjaavat opettajan työtä. Mikään ei ole niin eheyttävää kuin hellyys. 8

3.2 Keskeiset sisältöalueet

3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Esiopetuksessa tuetaan lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oppimisprosessia erityisesti kielen avulla. Lapsille luetaan ja loruillaan päivittäin. Lapsia kannustetaan kertomaan omia tarinoita, runoja ja loruja, vitsejä ja niitä kirjoitetaan muistiin ja luetaan lapsille myöhemmin heidän omista kansioistaan. Kirjaston palveluita käytämme viikoittain.

IPadit ovat lasten käytössä viikoittain, näin tutustumme tietotekniikkaan joka auttaa myös kielen oppimisessa erilaisten kieliohjelmien avulla. Atk-opettaja on lasten apuna kerran viikossa oppitunnilla.

Leikittellemme kielellä: Vaihdamme sanojen paikkoja ja tutkimme miten se vaikuttaa asiayhteyteen. Harrastamme kuvakerrontaa. Tutkimme ympäristöstä löytyviä kirjaimia ja tekstejä. Harrastamme kirjaimien harjoittelua, sanojen ja lauseiden hahmottamista.

Tavoitteena on kehittää kuuntelutaitoa, keskittymistä, laajentaa sanavarastoa, lapsen omaa kerrontataittoa, luetun tai kerrotun ymmärtämistä, rohkeutta käyttää omaa ääntään, keskustelua vastavuoroisesti, rytmittää sanoja tavujakojen mukaisesti, riimitellä, kuulla ja tunnistaa alkuäänteitä, tunnistaa suur- ja pienaakkoset, lukemisesta ja kirjoittamisesta kiinnostuminen sekä kannustaa lapsia jotka osaavat jo lukea ja kirjoittaa.

3.2.2 Matematiikka

Esiopetuksessa luodaan positiivinen asenne ja vahvistetaan pohjaa oppimiselle.

Matematiikkaa liitetään luonnollisena osana kaikkeen muuhun toimintaan mm. pihaleikkeihin, liikuntaan, laululeikkeihin, luontoretkiin, ruokailuun, kädentaitoihin, perushoidon tilanteisiin. Lapsen tulee kokea matematiikan oppiminen mielenkiintoiseksi ja haastavaksi toiminnaksi, joka on merkityksellistä ja mielekästä. Tuetaan lapsen ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä.

Tavoitteena on looginen ajattelu, luokittelu, vertailut, järjestäminen, lukukäsite, lukujonotaidot, tila, aika, mittaaminen, rahan käyttö, numeroiden hahmottaminen, tunnistaminen ja nimeäminen, pienet laskutehtävät, geometriset tasokuviot ja kolmiulotteiset muodot, avaruudelliset käsitteet.

3.2.3 Etiikka ja katsomus

Esiopetuksen eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Eettinen kasvatus liitetään esiopetuksen eri tilanteisiin, ja sitä käsitellään lasten kanssa keskustellen ja roolileikkejä käyttäen ja näin kehitetään lasten eettistä ajattelua. Harjoittemme toisten huomioon ottamista, toisen ja itsensä kunnioittamista. Oikean ja väärin tekemisen erottaminen. Erilaisuuden hyväksyminen. Kulttuurista katsomuskasvatusta opetetaan kaikille lapsille yhteisesti. Kulttuurisen katsomuskasvatuksen tavoitteena on katsomuksellisen ajattelun kehittyminen. 9

Esiopetusryhmässä on mahdollista kartuttaa katsomuksellista yleissivistystä tutustumalla oman katsomuksen ja lapsiryhmässä vierailevien maahanmuuttajien uskontojen ja vakaumusten tapoihin.

Uskontokasvatuksen tavoitteena on mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Tavoitteena on myös antaa mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisiin sisältöihin.

Uskontoon ja elämäntutustumukseen kysymyksiin liittyvät käytännöt sovitaan huoltajien kanssa "Kasvun ja oppimisen seurantalomake esiopetuksen suunnitteluun ja koulunkäynnin aloittamiseen" –lomakkeeseen.

Esiopetusvuonna teemme yhteistyötä Maarian seurakunnan työntekijöiden kanssa.

Osallistumme seurakunnan järjestämiin joulun- ja keuhkirkkoihin sekä pääsiäisenä järjestettäviin tapahtumiin.

3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto

Ympäristö- ja luonnontieto auttaa lasta ymmärtämään ympäristöään, tukee ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä sekä vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön.

Myönteisen ympäristösuhteen kehittymisen yhtenä edellytyksenä on, että lapsi kokee elinympäristönsä myös turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi.

Ympäristö- ja luonnontieto tulevat tutuiksi retkillä eri vuodenaikoina luontoon, metsään, niitylle, meren rantaan, puistoihin, keskikaupungille, erilaisiin rakennuksiin mm. museoihin, kirkkoihin ja erilaisiin teatterirakennuksiin j.n.e.. Retkillä harjaantuvat myös monet aistit nuuhkimme metsän tuoksuja, kuuntelemme liikenteen melua ja metsässä lintujen laulua, maistelemme torilla syksyn satoa, tunnustelemme metsässä pehmeää sammalta, keskikaupungilla kovia betonilaattoja.

Retket antavat hyvät puitteet sään, kasvien, eläinten ja rakennusten tutkimiselle. Retkien jälkeen tehtyjä havaintoja työstetään päiväkodissa mm. askartelemalla, maalaamalla, tarinoimalla ja liikunnan avulla. Tutustumme lasten kanssa jokamiehen oikeuksiin ja velvollisuuksiin Metsämörriretkillä joita teemme Kuninkojan metsiin.

Lähiympäristössä teemme kävelyretkiä joilla keräämme roskia ja opettelemme pitämään ympäristömme siistinä ja viihtyisenä.

3.2.5. Terveys

Lasta ohjataan ja opetetaan huolehtimaan arkipäivän tilanteissa omasta päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniastaan, hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Ohjataan lapsia selviytymään itsenäisesti wc-toiminnoista, käsien pesusta ja nenän puhdistamisesta. Turvataitoja lapsille – materiaalia käytetään apuna terveystieteiden opetuksessa. Turvataitoja lapsille kirjasta tehdään lasten kanssa yhdessä tehtäviä päiväkodissa sekä annetaan myös kotitehtäviä. Ohjataan lapsia oikeisiin ruokailutottumuksiin, totutellaan maistamaan uusiakin ruokia. Ruoka-allergisten lasten vanhempien, emännän ja päiväkodin johtajan kanssa suunnitellaan yhdessä allergialasten ruokailuja. Keskustellaan ja havainnoidaan yhdessä riittävästä levon merkityksestä ihmiselle. Korostetaan liikunnan merkitystä lapsen hyvinvoinnille tekemällä useasti kävelyretkiä, leikkimällä vauhdikkaita leikkejä sekä ulkona että sisällä. Hammashoitaja käy kerran 10

vuodessa opastamassa lapsia hampaiden oikeasta hoidosta. Brahen neuvolasta vierailee terveydenhoitaja tarvittaessa päiväkodissa opastamassa henkilökuntaa.

3.2.6 Fyysinen ja motorinen kehitys

Päivittäinen monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvulle, kehitykselle ja terveydelle. Liikunnan on oltava monipuolista, leikinomaista ja jokapäiväistä kuten kävely, juoksu, hyppely, kiipeäminen, heitto, kiinniotto, kieriminen ja leikit. Eri vuodenaikoihin yhdistetään pyöräily, uinti ja luistelu. Päiväkodilla on oma uimaopettaja. Uimakoulun yhteydessä teemme yhteistyötä Ketunpesän päiväkodin kanssa. Liikuntaa käytetään muiden sisältöalueiden oppisisältöjen oppimisessa.

Lapsilla on myös mahdollisuus osallistua tanssin opetukseen esiopetusaikana.

Tanssin opetusta on yhteistyössä Auralan opiston kanssa.

Liikuntatunneilla noudatetaan Nuoren Suomen liikuntaleikkikouluohjelmaa.

Lapsilla on mahdollisuus omaehtoiseen liikkumiseen päivittäin sekä sisällä että ulkona.

Pienempiä liikuntavälineitä on lasten vapaasti saatavilla esiopetustiloissa ja muualla päiväkodissa.

3.2.7 Taide ja kulttuuri

Lasta ohjataan arvostamaan ja vaalimaan luonnon ja rakennetun ympäristön sekä esine-ympäristön esteettisiä ja kulttuurisia arvoja.

Taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Lapselle järjestetään mahdollisuuksia taidekokemuksiin ja –nautintoihin ja niistä keskustelemiseen. Leikin sekä tutkivan ja kokeilevan taiteellisen toiminnan avulla lapsi etsii tietoa itsestään ja ympäröivän maailman. Tavoitteena on tutustua monipuolisesti erilaisiin taidemuotoihin ja itse saada kokemuksia erilaisten taidemuotojen tuottamisesta. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan konsertteihin, teatteriesityksiin ja näyttelyihin. Taiteen tekemisessä kehittyä mm. hienomotoriikka ja mielikuvitus. Kuvaamataidossa maalataan vesiväreillä ja acryliväreillä. Piirtämisessä käytetään puuvärejä, lyijykynää, hiiltä ja luonnon materiaaleja. Painantatoissa voidaan käyttää apuna valmiita tai itse suunniteltuja muotteja. Lapset saa itse valokuvata haluamiaan paikkoja ja valokuvista järjestetään näyttely.

Kädentöissä mm. ommellaan, sormi virkataan ja pujotellaan erilaisilla langoilla, huovutetaan villatöitä, tehdään uusiopaperia, muovailaan kineettisellä hiekalla, käytetään taikataikinaa, savea ja tavallista muovailuvahaa muovailemiseen.

Musiikkikasvatuksessa tavoitteena on musiikin kuuntelu, itsensä ilmaisu, musiikin tuottaminen ja tutustuminen suomalaiseen perinnesävelmusiikkiin sekä maailmanlaajuiseen musiikkikulttuuriin. Musiikki on kansainvälinen kieli jota kaikki ymmärtävät ja josta kaikki voivat nauttia.

Laulamme lapsiryhmän kanssa päivittäin, käytämme kehosoittimia ja rytmisoittimia.

Pidämme levyraateja joissa kuunnellaan ja liikutaan erilaisten musiikkikappaleiden tahdissa. Keksimme omia musiikki- ja laulututoksia. Esiinnymme laulaen ja leikkien erilaisissa tilaisuuksissa Auralan koko talossa. 11

4 KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA

Työskentelyn ja tuen perustana esiopetuksessa ovat yhdessä kodin kanssa sovitut, perusturvallisuutta ylläpitävät tavoitteet, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua.

Ensisijaisesti tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä sekä huolehditaan tasavertaisesta jäsenyydestä ryhmässä. Työskentely on leikinomaista, lapsen kehitystasosta lähtevää toiminnallista ryhmä- ja yksilöohjausta.

Esiopetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohdista ovat sekä esiopetusryhmän että kunkin lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Kasvun oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä lapsien yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Esiopetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että lapsen tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan ja tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin saada tukea kasvulleen ja oppimiselleen sekä kehittää oppimisvalmiuksiaan. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä lasten kulttuuritausta. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista tulee arvioida jatkuvasti ja aloittaa tuen antaminen riittävän varhain.

Tuen tarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää lapselle tehtyjen terveystarkastusten ja mahdollisten muiden arviointien tuloksia. Mikäli lapsi esiopetuksen lisäksi käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja, yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken on tärkeää lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeen havaitsemiseksi ja tuen toteuttamiseksi.

4.1 Esiopetuksen yleinen tuki

Työyhteisön toimintatapoja ja -kulttuuria kehitetään niin, että yhteistyötä ja yhdessä tapahtuvaa oppimista voidaan hyödyntää ja lasten erilaisuus voidaan kohdata mahdollisimman hyvin. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri esiopetusyhteisössä edistävät lapsen kasvua ja oppimista.

Yhteistyö huoltajien, toisten opettajien, muun varhaiskasvatuksen henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa edesauttaa tässä onnistumista.

Esiopetuksessa voidaan käyttää myös erityisopettajan tai erityislastentarhanopettajan sekä avustajan työpanosta keinoina vastata esiopetusryhmän tai yksittäisten lasten tuen tarpeisiin jo ennen tehostetun tuen vaiheeseen siirtymistä. 12

4.2 Esiopetuksen tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan ja koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei ole riittävää.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä,

oppilashuollollisilla tai muilla ratkaisuilla lasta tulisi tukea.

4.3 Esiopetuksen erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden esiopetusta ei kasvun ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esim. vamman, sairauden, toimintavajavuuden tai kasvu-ympäristöön liittyvien riskitekijöiden vuoksi.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys.

4.4 Kasvun oppimisen tuki paikallisessa opetussuunnitelmassa

Tässä luvussa määritellään, miten kasvun ja oppimisen tuki kuvataan kokonaisuutena paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelman laadintaa koskevat tarkemmat määräykset sisältyvät luvun 4.5. yksilöllisiä suunnitelmia sekä luvun 5 eri tukimuotoja käsitteleviin alalukuihin.

4.5 Yksilölliset suunnitelmat esiopetuksessa

4.5.1 Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma

Lapsen esiopetuksen suunnitelma on suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja esiopetuksessa tarvittavista järjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta. Se on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva, kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Sitä voidaan käyttää osana yleistä tukea ja sitä tulee käyttää tehostetun tuen aikana.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma osana yleistä tukea

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa voidaan laatia selventämään yleisen tuen järjestämistä, esimerkiksi opetuksen eriyttämistä, opettajien ja muun hoito- ja kasvatushenkilöstön yhteistyötä tai esiopetusryhmien joustavaa muuntelua. Lisäksi lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan lapselle, joka on esiopetuksessa vuorohoidon yhteydessä. 13

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana
Oppilaalle, joka tarvitsee kasvussaan ja oppimisessaan tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan aina lapselle, joka saa tehostettua tukea.

Toimintatavat, yhteistyö, työnjako ja vastuut lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman laadinnassa ja seurannassa

Esiopetuksen lastentarhanopettaja vastaa siitä, että lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan viipymättä tuen tarpeen ilmennettyä. Opettaja tekee yhteistyötä konsultoivan erityislastentarhanopettajan, muun hoito- ja kasvatushenkilöstön ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan lapsen ja huoltajan kanssa. Se pohjautuu pedagogiseen arvioon eli opettajilta ja oppilashuoltohenkilöstöltä etukäteen hankittuihin lapsen kasvua ja oppimista koskeviin tietoihin.

Huoltajien osuus lapsen kasvun ja oppimisen tukemisessa määritellään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa.

4.5.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.

Toimintatavat, yhteistyö, työnjako ja vastuut esiopetuksen HOJKS:n laadinnassa ja seurannassa
Esiopetuksen lastentarhanopettaja tai erityislastentarhanopettaja vastaa siitä, että HOJKS laaditaan viipymättä, kun erityinen tuki aloitetaan. Laadinnassa opettaja tekee yhteistyötä oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

HOJKS laaditaan lapsen ja huoltajan kanssa. Se pohjautuu lapsen opettajilta ja oppilashuoltohenkilöstöltä etukäteen hankittuihin lapsen kasvua ja oppimista koskeviin tietoihin ja asiakirjoihin ja pedagogiseen selvitykseen.

HOJKS on määräaikainen ja tarkistetaan esiopetuksen päättyessä. Myös huoltajien osuus oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemisessa määritellään HOJKS:ssa.

5 KASVUN JA OPPIMISEN TUKIMUODOT ESIOPETUKSESSA

5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

5.1.1 Erityisopetus

Erityisopetus järjestetään ensisijaisesti muun esiopetuksen yhteydessä, integroidussa erityisryhmässä tai erityisryhmässä. Lapsella, joka kuuluu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, on oikeus saada vapaaehtoista maksutonta esiopetusta 5-vuotiaana. 14

5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Heitä ovat mm näkö- ja kuulovammaiset sekä muutoin ruumiillisesti tai henkisesti vaikeasti vammaiset tai kehityksessään viivästyneet lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta.

Turussa pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voi kestää 10 tai 11 vuotta.

Pidennetyn oppivelvollisuuspäätöksen saanut lapsi ohjataan yleisesti kaupungin integroituihin ryhmiin tai erityisryhmiin.

5.2 Esiopetuksen muu tuki

5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja oman lapsensa tuntemus. Esiopetuksen henkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuri.

Hyvän kasvatuskumppanuuden saavuttamiseksi yhteistyön pitää olla eri osapuolia kunnioittavaa, avointa ja luottamuksellista. Päivittäiset kohtaamiset antavat mahdollisuuden hyvään yhteistyöhön. Viikko-ohjelmat lähetetään molemmille vanhemmille edellisellä viikolla ja ohjelma on nähtävissä myös päiväkodin ilmoitustaululla. Viikko-ohjelmissa tiedotetaan myös tulevista tapahtumista etukäteen. Yhteyttä vanhempiin pidetään myös puhelimitse. Jokaisen esiopetuslapsen vanhemmat kutsutaan keskustelemaan omasta lapsestaan syksyllä ja keväällä. Keskustelun tukena käytetään ”Kasvun ja oppimisen seurantalomaketta esiopetuksen suunnitteluun ja koulunkäynnin aloittamiseen” -lomaketta, joka siirretään kouluun keväällä lapsen tulevalle opettajalle. Syksyn tapaamisessa vanhemmat allekirjoituksellaan KOS-lomakkeen liitteeseen joko antavat luvan tai kieltävät tietojen luovuttamisesta koulun terveydenhoitajalle, koululääkärille ja koulupsykologille.

Huhtikuussa arvioidaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen syksyllä asetettuja tavoitteita ja keskustellaan koulun alkuun liittyvistä asioista.

Lasten omia tuotoksia kerätään heidän esiopetuskansioihinsa jotka he saavat keväällä kotiin. Vuoden aikana järjestämme erilaisia juhlia ja tapahtumia joissa tapaamme vanhempia ja vanhemmat saavat vertaistukea toisilta vanhemmilta. 15

5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevilla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tutkimus- ja avustajapalvelut. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata esiopetuksessa lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö.

Avustaja on esiopetusryhmään perusopetuslain mukaisesti sijoitettu työntekijä. Päätöksen avustajapalveluista tekee varhaiserityiskasvatuksesta vastaava viranhaltija toimintavuodeksi kerrallaan. Päätös valmistellaan päivähoidon ja muiden asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä. Avustajat työskentelevät pääsääntöisesti ns. ryhmäavustajina lapsiryhmässä, jossa kahdella tai kolmella lapsella on tehostetun tai erityisen tuen tarve.

Henkilökohtainen avustaja myönnetään lapselle, joka tarvitsee huomattavaa aikuisen tukea esiopetuksessa ja sitä täydentävässä päivähoidossa. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan mahdollinen avustajapalvelun tarve.

Romanioppilaiden opiskelua tuetaan koulunkäyntiavustajapalveluilla. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen välisestä tuntiresurssin jakamisesta sovitaan luku vuosittain tarpeen mukaan.

5.3 Oppilashuolto

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus.

5.3.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla.

Lapsen huoltajille annetaan tieto käytävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja.

5.3.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä 16

varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

5.3.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikä-ryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina,
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lapsen yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen.

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen.

Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

5.3.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kannan sosiaali- terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus,
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

5.3.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Oppilashuollon tehtävä on

- edistää lasten oppimista, terveyttä ja hyvinvointia.
- siirtää painopistettä nykyistä enemmän yhteisölliseen työhön yksilökeskeisestä työstä.
- siirtää painopistettä ehkäisevään työhön korjaavasta työstä.
- vahvistaa oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmallisuutta ja toteuttamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä

Oppilashuoltoon sisältyy psykologin- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Oppilashuolto toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuollosta muodostetaan toimivaja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuolto järjestetään yhteisöllisenä oppilashuoltona ja yksilökohtaisena oppilashuoltona.

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelman toteutuksessa käytetään apuna vanhempien iltoja joissa vanhemmat, lapset ja henkilökunta voivat olla yhdessä läsnä ja yhdessä keskustellen sopia pelisäännöistä esim. kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttuminen. Yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle päiväkodin johtaja.

Oppilashuollon kokonaistarvetta arvioidaan vuosittain esim. tehostettua tukea tarvitsevien lasten lukumäärästä johtuen.

Oppilashuoltopalveluina on käytössä kiertävä erityslastentarhanopettaja lapsiryhmän, yksittäisen lapsen, henkilöstön ja vanhempien tarpeen mukaan. Kasvatus- ja perheneuvolaan ollaan yhteydessä tarpeen vaatiessa.

Keväällä vanhemmille ja henkilökunnalle suunnatussa kyselyssä arvioidaan oppilashuollon riittävyyttä ja kehittämistä.

Vanhemmille tiedotetaan yksikkökohtaisesta suunnitelmasta viikko-ohjelman avulla.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllistä oppilashuolto toteutetaan Raunistulan koulun kanssa. Koulun rehtori kutsuu esiopetusryhmän vierailulle seuraamaan ja osallistumaan esim. ensimmäisen luokan liikuntatunnille. Keväällä käydään jälleen vierailulla koulun välitunnilla ja yhdellä oppitunnilla mistä sovitaan yhteysopettajan kanssa. Yhteiseen vuosikelloon koulun kanssa sovitaan vierailupäivät. Länsikeskuksen alueen esiopettajat kokoontuvat syksyn aikana keskustelemaan oppilashuollosta ja muihin esiopetukseen liittyvistä asioista. Alueen 18

esiopetusvastaava kutsuu opettajat koolle. Lasten neuvolaan vanhemmat vievät kopion ”Kasvun ja oppimisen seurantalomakkeesta” lapsen vuositarkastuksen yhteydessä.

Brahenkadun yhteistyö neuvolaan voidaan olla yhteydessä puhelimitse ja kysellä neuvoja lasten sairauksiin ja terveyteen liittyvistä asioista. Kutsutaan neuvolan terveydenhoitaja puhumaan lapsille hyvästä käsihygieniasta ja riittävän unen merkityksestä lapsille.

Hammashoitaja vierailee esiopetusryhmässä opettamassa oikeanlaista hampaiden huoltoa.

Täydentävää päivähoitoa tarvitsevat lapset siirtyvät aikaisin aamulla ja iltapäivällä 3-5-vuotiaiden ryhmään jossa he osallistuvat päivän ohjelmaan.

Yhteisöllinen oppilashuolto ei koskaan käsittele yksittäisen lapsen asioita.

Yhteisöllisessä oppilashuollossa toivotaan mukaan myös vanhempia.

Yhteisöllisestä oppilashuollosta ja sen menetelmistä kerrotaan vanhemmille heidän tutustuessaan esiopetukseen.

a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi välivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Jokaiseen riita- ja konfliktitilanteeseen puututaan asiaankuuluvalla tavalla. Riidat selvitetään, asioista puhutaan, sekä pidämme yhteisistä sopimuksista kiinni. Pääpaino on kiusaamisen ehkäisyssä. Kertaamme yhteisiä sääntöjä, opettelemme tunnetaitoja ja hyviä käytöstapoja. Aikuisen läsnäolo ja leikeissä mukana oleminen on tärkeä osa riitatilanteiden ehkäisyä. Lasten havainnointi arjessa antaa työntekijöille tärkeää tietoa lasten tavoista sekä sosiaalisista rooleista, jolloin työntekijät pystyvät myös ennakoimaan tilanteita ja ohjaamaan leikkejä oikeaan suuntaan. Suuri rooli on myös lasten vanhempien ja esiopetuksen sekä päiväkodin henkilökunnan yhteisellä ja toimivalla vuoropuhelulla ja yhteistyöllä ristiriitatilanteiden ehkäisemisessä.

Mikäli kiusaamista tapahtuu, paikalla oleva aikuinen puuttuu tilanteeseen välittömästi.

Kiusaamistilanne selvitetään molempia osapuolia tasavertaisesti kuunnellen. Lasta ei syyllistetä, keskusteluissa huomioidaan aina lapsen ikätaso. Tilanteista keskustellaan myös tarvittaessa lasten vanhempien kanssa päivän päätyttyä. Hyvät tavat ja selkeät säännöt esiopetuksessa ja päiväkodissa helpottavat riitatilanteiden syntyä mutta konfliktit ovat silti osa arkea.

Tilanteita selvitetään puhumalla lapsien kanssa esimerkiksi mitä oikein on tapahtunut, mitä on kiusaaminen, mitä on ystävyys, miksi ei saa kiusata, miltä toisesta saattaa tuntua, miten voisi toimia toisella tavalla jne. Pyrimme sanoittamaan lapsille tunteita sekä opettamaan sosiaalisia taitoja ymmärtäen mallioppimisen tärkeyden. Käytämme Turvataitoja lapsille -kirjaa, Lapselle hyvä päivä -kirjaa sekä Tunteet tutuiksi –tehtäväkortteja, joissa kaikissa on tunteiden ilmaisemisharjoituksia sekä sosiaalisten taitojen kehittämiseen tarvittavaa materiaalia. Käytössä on myös tunnetaitonukke, jonka kautta käsitellään riitatilanteiden nostamia kysymyksiä ja opetellaan käyttämään hyvää yhteishenkeä vahvistavia sosiaalisia taitoja. Tunteita opetellaan ilmaisemaan niin draaman, musiikin, sadutuksen kuin taiteenkin kautta.

Jokaisen lapsen perusoikeuksiin kuuluu saada kokea itsensä tärkeäksi, olevansa tärkeä osa ryhmää ja tieto tulleensa kuulluksi. Pienryhmätoiminta antaa mahdollisuuden lapsien yksilöllisempään huomiointiin ja sitä kautta hyvän itsetunnon kasvun tukemiseen.

Sijaisille, opiskelijoille ja harjoittelijoille annetaan esiopetuksen ja päiväkodin kansiot luettavaksi ensimmäisenä päivänä kun he saapuvat työpaikalle. Suunnitelmaa seurataan ja arvioidaan vuosittain ja se päivitetään syksyisin. 19

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa
Auralassa on yhteinen kriisisuunnitelma esiopetuslasten, päiväkotilasten ja Auralan opiston kanssa.

Auralan kriisiryhmän muodostaa Auralan kehittämistyöryhmä johon kuuluu mm päiväkodin johtaja. Kehittämisryhmä kokoontuu useampia kertoja vuoden aikana.

Auralassa on oma turvallisuuspäällikkö joka on päiväkodin lastenhoitaja, hän mm huolehtii ensiapukaappien täydentämisestä.

Lasten kanssa teemme poistumisharjoituksia sisätiloista syksyisin ja keväisin.

Henkilökunta päivittää taitojaan ensiavusta ja paloturvallisuudesta säännöllisesti.

Päiväkodin järjestyssäännöt löytyvät päiväkodin eteisen ilmoitustaululta.

Tarkemmat ohjeet löytyvät päiväkodin turvallisuuskansiosta joka sijaitsee päiväkodin toimistossa avohyllyssä kaikkien näkyvissä ja saatavissa. Turvallisuuskansiosta tiedotetaan vanhemmille syksyn infokirjeessä.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksittäisen lapsen asioissa oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle se työntekijä, joka havaitsee tarpeen monialaisen oppilashuollon toteutumiselle. Oppilashuollolliseen asiantuntijaryhmään kuuluu lapsen kasvusta ja opetuksesta vastaava lastentarhanopettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä muut oppilashuollon henkilöt esim. koulupsykologi myös huoltajien läsnäolo on toivottavaa. Lapsen asioita käsiteltäessä on tehtävä perusteiden mukaiset kirjaukset oppilashuoltokertomukseen.

Kiertävä erityislastentarhan opettaja tutustuu elo-syyskuussa esiopetusryhmään ja tekee heille KPT-piirrostehtävän. Esiopettaja tekee lasten kanssa myös eskaripiiri- tehtäviä. Lasten tuotoksia tarkastellaan yhdessä esiopettajan kanssa. Lapsen aikaisemmin tehtyjä varhaiskasvatus suunnitelmia käydään läpi ja näin saadaan tietoa lapsen taidoista ja tukitoimista.

Tarvittaessa kutsutaan koolle lapsen vanhemmat, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja esiopettaja ja päätetään tarvittavista toimenpiteistä. Yhteisissä keskusteluissa vanhempien kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä mm perheneuvola käynneistä, puheterapeutilla käyneistä ja lääkärikäynneistä jne. Yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista kerrotaan vanhemmille heti esiopetukseen tutustuttaessa.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Järjestetään vanhempien iltoja sekä varataan yhteisiä kahdenkeskisiä tapaamisia vanhempien kanssa sekä syksyllä että keväällä tarvittaessa useampia kertoja.

Järjestetään moni ammatillisia palavereja lapsen oppimisen ja kasvun tukemiseksi.

5. Oppilashuotosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

6 ERI KIELI- JA KULTTUUTRIRYHMIEN SEKÄ ERITYISEN KOULUTUSTEHTÄVÄN MUKAINEN ESIOPETUS, VIERASKIELINEN ESIOPETUS JA KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLPY 20

6.1 Saamenkieliset

Esiopetusta voidaan antaa jollakin kolmesta Suomessa puhuttavista saamenkielisistä: inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame.

Saamen kielellä annettavan esiopetuksen kielelliset tavoitteet ovat samat kuin muussakin esiopetuksessa.

Saamelaisalueen koulut ja päiväkodit ovat osa monikulttuurista yhteiskuntaa.

Esiopetuksen tulee vahvistaa ja edistää lasten saamelaista identiteettiä ja kulttuuritietoisuutta.

6.2 Romanikieliset

Romanilasten esiopetuksessa otetaan huomioon romanikulttuurista johtuvat erityistarpeet ja annetaan mahdollisuuksien mukaan romanikielen opetusta.

Romanilasten oppimista esiopetuksessa tuetaan perusopetuksen kanssa yhteisillä koulunkäyntiavustajapalveluilla. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen välistä tuntiresurssin jakamisesta sovitaan luku vuosittain tarpeen mukaan.

6.3 Viittomakieliset

Viittomakielisessä opetuksessa lasten kielitausta voi olla jokin seuraavista: viittomakieli äidinkielenä, ensikielenä tai toisena kielenä. Viittomakielinen esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai sekaryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Opetuksen kielelliset tavoitteet ja pedagogiset ratkaisut kytkeytyvät läheisesti lasten kielitaustaan, joka otetaan erityisesti huomioon laadittaessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa tai henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa. Lapselle tulee antaa kasvatuksen ja opetuksen myötä mahdollisuus omaksua viittomakielinen kulttuuriperintö.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan lapsen tarvitsemat tulkkauspalvelut.

6.4 Maahanmuuttajat

Turussa maahanmuuttajien esiopetus järjestetään muun esiopetuksen yhteydessä.

Keskeistä on tiivis yhteistyö huoltajien, opettajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Vanhempi voi mahdollisuuksien mukaan olla välillä lapsen tukena esiopetusryhmässä ja omalla käytöksellään auttaa lasta kielen oppimisessa ja sopeutumisessa. Myös tulkin palveluita käytetään tarvittaessa. Henkilökunnan kielitaitoa käytetään apuna lapsen oppimisessa.

Maahanmuuttajalasten opetuksessa käytämme kuvia selventämässä suomen kieltä.

Pienempiin ryhmiin jakaminen antaa paremmin aikaa lapsen yksilölliseen kohtaamiseen. 21

6.5. erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Perusopetuslain 628/1998 7§:n mukaan valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen, myös esiopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva esiopetus

Kodin kanssa tehtävä yhteistyö

Erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Kodin kanssa tehtävä yhteistyö

Steiner-pedagogiikkaan perustuvan esiopetuksen esiopetussuunnitelma löytyy Turun Steiner-koulun sivuilta.

6.6 Vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylypy

Esiopetuksen järjestäminen on mahdollista perustaa erilaisille pedagogisille ratkaisuille, joissa korostuu kieli. Tällaisia ovat esimerkiksi vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylypy. Näitä ratkaisuja käytettäessä on erityisen tärkeää, että lapsen huoltaja saa riittävästi tietoa käytettävästä toimintafilosofiasta ja opetuksen erityistavoista. Esiopetuksen opetuskielestä on säädetty perusopetuslaissa.

Vieraskielisessä esiopetuksessa opetuskielenä on suomen kieli, mutta osa opetuksesta annetaan vieraalla kielellä.

Kielikylypy on opetusmenetelmä, jossa yksikielisten kotien lapsille annetaan kaikki esiopetus kielikylypykielellä. Kieli omaksutaan toiminnan kautta.

7 ARVIOINTI

Arviointi on jatkuva prosessi jota toteutetaan päivittäin. Arvioinnissa ovat osallisina esiopetuksen henkilökunta, päiväkodin henkilökunta, vanhemmat, lapsi, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja muut lasta ja opetusta konsultoivat tahot.

Lapsi arvioi omaa toimintaansa esim. keskustelemalla aikuisen kanssa, hymynaama sivun avulla sekä tutkimalla omassa esiopetuskansiossa olevia tuotoksiaan.

Vanhempien kanssa lapsen oppimistaitoja arvioidaan yhteisissä tapaamisissa ja kirjataan ylös mm KOS-lomakkeeseen. Kopiot KOS-lomakkeista toimitetaan lapsen tulevaan koulun huhtikuun lopulla näin taataan lasten tietotaidon siirtyminen koulun opettajan tietouteen.

Erityislastentarhanopettaja arvio lasten taitoja ja kehitettäviä kohteita käynnillään. 22

Henkilökunta havainnoi lasta ja kirjaa havaintojaan ylös, havainnoista keskustellaan viikko-palaverissa ja kiertävän lastentarhanopettajan kanssa hänen käydessään päiväkodissa.

Esiopetusvuoden päättyessä kesäkuun alussa henkilökunta käy keskustelua esiopetussuunnitelman ja toimintasuunnitelman toteutumisesta ja mitä parannettavaa ilmenee. Samalla kertaa arvioimme toisten ryhmien ja vanhempien kanssa tehtyä yhteistyötä, omaa työskentely ryhmässä ja omassa henkilökuntatiimissä tapahtuvaa toimintaa sekä oppimisympäristöä koskevia parannusehdotuksia ja tiedonkulkua. Toteamme myös hyväksi havaitut käytännöt joita ei tarvitse muuttaa.

Osallistumme myös Turun kaupungin järjestämään esiopetuksen arviointiin. Keskustelemme kysymyksistä etukäteen ja kirjaamme vastauksia, esiopetuksen opettaja täyttää arvion ja lähettää eteenpäin.

Alueen esiopetusopettajat arvioivat keskustelemalla jo kevään tapaamisissa koulutuksia, yhteistyötä eri tahojen kanssa mm lähikoulun kanssa, esiopetuksessa käytettäviä kaavakkeita. Vanhemmat pääsevät arvioimaan esiopetussuunnitelmaa ja toimintasuunnitelmaa yhteisissä keskusteluissa. Vanhemmat osallistuvat myös kaupungin järjestämään arviointiin. Auralassa vanhemmat täyttävät joka toinen vuosi keväällä Aurala barometrin, vanhemmat voivat päivittäin arvioida eri asioita sähköpostin välityksellä ja keskustelemalla päivittäin lasta tuodessaan tai hakiessaan.

Arviointi vaikuttaa seuraavan toimintakauden esiopetukseen kehittävästi.

8 ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN

8.1 Opetussuunnitelman laatimisen järjestelyt

Turussa laaditaan esiopetusyksikön opetussuunnitelmat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Turun kaupungin suomenkielisen esiopetuksen päivitetyn kuntakohtaisen opetussuunnitelman osion 2011 pohjalta. Esiopetusyksikön opetussuunnitelmalla tarkoitetaan kunkin päivähoitoyksikön esiopetuksen yhteistä opetussuunnitelmaa.

8.2. Opetussuunnitelmaan sisältyvät seikat

Esiopetuksen esiopetussuunnitelmasta tulee ilmetä seuraavat seikat sen mukaan, kuin opetuksen järjestäminen edellyttää

1. esiopetuksen toiminta-ajatus
2. esiopetuksen oppimisympäristön kuvaus
3. esiopetuksen mahdolliset painotukset
4. esiopetuksessa noudatettavat täsmennetyt kasvatus- ja oppimistavoitteet
5. esiopetuksen pedagoginen toteuttaminen
6. kasvun ja oppimisen tuki ja tukimuodot luvuissa 4 ja 5 täsmennettyjen ohjeiden mukaisesti
7. eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten esiopetuksen järjestäminen
8. yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa
9. yhteistyö esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kesken
10. yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

11. esiopetuksen järjestäminen yhdistetyissä ryhmissä, esimerkiksi 3-6-vuotiaat päivähoidossa tai esiopetus yhdysluokissa perusopetuksen kanssa
12. lapsen kehittymisen ja oppimisen seuranta sekä arviointi
13. esiopetukseen osallistumisesta annettava todistus
14. toiminnan toteuttaminen ja jatkuva arviointi.

9 VOIMAANTULO

Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto hyväksyi 2.6.2010 Turun kaupungin suomenkielisen esiopetuksen päivitetyn kuntakohtaisen osion 2010. Tässä kuntakohtaisessa osiossa oli otettu huomioon perusteisiin tulleet kaksi muutosta (OPH:n määräys 42/011/2003 ja 03/011/2009).

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan suomenkielinen jaosto hyväksyi 4.5.2011 pitämässä kokouksessaan 2.12.2010 voimaan tulleiden perusteiden mukaisen Turun kaupungin suomenkielisen esiopetuksen päivitetyn kuntakohtaisen osion 2011.

Tämä esiopetussuunnitelman kuntakohtainen osio tulee voimaan 1.8.2011 ja se korvaa Turun kaupungin suomenkielisen esiopetuksen kuntakohtaisen opetussuunnitelman osion 2010.

Tämä esiopetussuunnitelman kuntakohtainen osion muutos tulee voimaan välittömästi 23.11.2011 jaoston kokouksen jälkeen ja se korvaa Turun kaupungin suomenkielisen esiopetuksen kuntakohtaisen opetussuunnitelman osion kohdat 4 ja 5.